

**ПРОЕКТ НА ЕТИЧНА ПЪТНА КАРТА
КЪМ МЕМОРАНДУМ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО
ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА НАЦИОНАЛЕН ХЪБ ЗА МИСИЯ СРЕЩУ РАКА В
БЪЛГАРИЯ**

Днес, 2026 г., с гр. София, между:

**Съвместна онкологична национална мрежа
+ останалите, които ще ни подкрепят**

Заедно наричани "Страните",

**ПРИЕМА НАСТОЯЩАТА ЕТИЧНА ПЪТНА КАРТА КЪМ МЕМОРАНДУМ ЗА
СЪТРУДНИЧЕСТВО**

Създаването на Национален хъб на Мисията срещу рака в България представлява логична и стратегически обоснована стъпка към изграждане на централизирана рамка за координация, синергия и устойчиво взаимодействие. Този модел ще подобри качеството и последователността на грижите за онкологично болните, ще засили сътрудничеството между всички заинтересовани страни и ще подпомогне ефективното изпълнение на националните и европейските инициативи за борба с рака, в пълно съответствие с концептуалните модели на Европейската Мисия за борба с рака и ключовите национални стратегически документи в областта на здравеопазването.

I. ПРИНЦИПИ НА СЪТРУДНИЧЕСТВО

Меморандумът за сътрудничество за НХМР създава сътрудничество, основано на неотменни и основни принципи:

1) Прозрачност

Страните, участващи в Националния хъб на Мисията срещу рака (НХМР), осигуряват откритост, достоверност и пълнота на информацията при вземането на решения, разработването на комуникационни стратегии и осъществяването на координация между участниците. Заинтересованите страни упражняват правото си на своевременен, равнопоставен и безпрепятствен достъп до информация, свързана с дейностите, решенията и резултатите на НХМР, при спазване на приложимата нормативна уредба.

2) Обоснованост

Политиките, стратегическите действия и управленските решения в рамките на НХМР се основават на валидни и доказани научни знания, прозрачни и възпроизводими методологии и независима експертна оценка. Те се прилагат в съответствие с основните и стратегическите цели на НХМР, Националния план за борба с рака, както и с всички приложими национални и наднационални правни и стратегически актове.

3) Сътрудничество

Заинтересованите страни следва активно да подкрепят и развиват междусекторно и трансгранично сътрудничество, в пълно съответствие с целите и приоритетите на Националния хъб на Мисията срещу рака (НХМР). Системното споделяне на знания, експертен опит и данни, както и съвместното разработване на обучителни програми и комуникационни инструменти, са ключови предпоставки за координирани действия, насочени към устойчиво подобряване на качеството на онкологичната грижа, намаляване на неравенствата в достъпа до лечение и постигане на по-добри здравни резултати за пациентите в България и в рамките на Европейския съюз..

4) Приобщаващо участие на гражданите

Воден от основните цели и стратегически императиви, заложи в Глава II на Меморандума за сътрудничество, Националният хъб на Мисията срещу рака (НХМР) има за мисия да изгражда устойчива политика за приобщаване и овластяване на пациентите и гражданите чрез прилагане на съвременни комуникационни инструменти, активно търсене на експертен опит и развитие на партньорства с неправителствения и гражданския сектори.

5) Равенство и справедлив достъп

Етичното участие изисква последователни и целенасочени усилия за преодоляване на социалния стигматизъм и структурните неравенства в здравеопазването, чрез насърчаване на политики за превенция, профилактика и организирани скринингови програми, както и

чрез гарантиране на равнопоставен и навременен достъп до ранна диагностика, адекватно лечение, рехабилитация, палиативни грижи, участие в клинични изпитвания и внедряване на иновативни здравни технологии.

6) Социална отговорност и устойчивост

Политиките и практиките на НХМР следва да бъдат насочени към постигане на дългосрочни обществени ползи, укрепване и устойчиво развитие на трансграничното и европейското сътрудничество, както и към отговорно повишаване на устойчивостта, ефективността и адаптивността на българската здравна система.

7) Отговорност към околната среда и здравето

Синергията с останалите ключови програми на Европейската комисия е предпоставка за изграждане на холистичен подход при постигане целите на Националния хъб на Мисията срещу рака (НХМР). Над 40% от онкологичните заболявания са предотвратими чрез координирани действия, насочени към поведенческите, биологичните, екологичните, професионалните, социално-икономическите и свързаните с търговията фактори, определящи здравето. В този контекст е необходимо засилване на усилията за насърчаване на здравословен начин на живот, с цел превенция на рака и намаляване на риска от рецидив при определени онкологични заболявания.

8) Защита на данните, поверителност и сигурност

Предвид нарастващата роля на дигитализацията в здравния сектор и трансграничния обмен на данни, всички заинтересовани страни следва да гарантират строга защита на личните здравни данни, пълно съответствие с действащото европейско и национално законодателство, прозрачни модели на управление на данните, както и етично и отговорно използване на изкуствен интелект и дигитални инструменти в процесите на скрининг, диагностика и лечение.

II. ОСНОВНИ ЕТИЧНИ НОРМИ В СЪТРУДНИЧЕСТВОТО

Страните по сътрудничеството в рамките на Националния хъб на Мисията срещу рака (НХМР) реализират целите на сътрудничеството при пълна професионална и експертна независимост, като не допускат влияние, което би могло реално или привидно да компрометира тяхната експертна дейност, обективност или почтеност.

При изпълнение на ангажиментите по настоящото сътрудничество страните действат като независими субекти и се ръководят изключително от стратегическите цели и принципи на НХМР и в пълен синхрон с всички приложими национални и наднационални правни актове. Страните не се влияят от лични, институционални или финансови интереси, не се поддават на външен натиск или неправомерно въздействие и избягват всякакви форми на конфликт на интереси.

Независимостта се разглежда в два взаимосвързани аспекта – фактическа независимост и възприятие за независимост. Всяка страна следва да бъде в състояние да изпълнява задълженията си без влияние от взаимоотношения, обстоятелства или зависимости, които биха могли да повлияят или да създадат основателно впечатление, че влияят върху нейната експертна преценка.

Освен това страните следва да избягват създаването на ситуации, които биха могли да доведат у добросъвестна и информирана трета страна основателно съмнение относно почтеността, обективността или независимия експертен подход на която и да е от страните по сътрудничеството, или до извода, че тези принципи са били нарушени.

1. Доверие и почтеност

Взаимоотношенията между страните в сътрудничеството по изграждането и развитието на Националния хъб на Мисията срещу рака (НХМР) се основават на взаимно доверие, почтеност и уважение. Тези отношения не могат да бъдат устойчиви и ефективни при наличие на съмнение относно честността, достойнството или професионалната интегритет на която и да е от страните.

Основна етична норма в дейността на НХМР е осъществяването на взаимодействието в рамките на хъба по почтен, прозрачен и надежден начин, единствено в интерес на обществото. НХМР се стреми да бъде пример за висок професионализъм, отговорно управление и етично ръководене на сътрудничеството между участващите страни.

Всички участващи организации, структури и институции в рамките на НХМР са ясно ангажирани да работят за защита на интересите на гражданите, пациентите с онкологични заболявания, лицата, преживели рак, както и на техните семейства и близки. Общественият интерес и благополучието на пациентите са водещ принцип във всички дейности и решения.

Ресурсите на НХМР се управляват в съответствие с принципите на законосъобразност, прозрачност, редовност и добро финансово управление. Дейността на НХМР се осъществява при пълно спазване на приложимите етични норми и нормативни изисквания, като се зачита правната и институционална независимост на всяка страна и се гарантира постигане на целите по икономичен, ефикасен и ефективен начин.

Всички страни в сътрудничеството са длъжни да спазват приложимото законодателство, подзаконовите нормативни актове, вътрешните политики, процедури и професионални стандарти. Те следва да поддържат високо ниво на почтеност и да се въздържат от всякакви действия или поведение, които биха могли да накърнят доверието, авторитета или репутацията на НХМР.

2. Уважение

Основният стълб на синергията и взаимодействието в сътрудничеството, изграждащо Националния хъб на Мисията срещу рака (НХМР), е взаимното уважение. Този фундаментален етичен принцип е в основата на доверието, безопасността и благосъстоянието на всички участници.

НХМР се изгражда върху ефективно и ефикасно сътрудничество, което предполага и изисква взаимно уважение между страните, толерантност към различията, както и открит, учтива и ясна комуникация като условие за устойчиво партньорство и споделена отговорност.

3. Лоялност и чувство за отговорност

Страните се задължават да спазват принципа на лоялност и взаимно доверие във взаимоотношенията помежду си и спрямо Националния хъб на Мисията срещу рака (НХМР). Това задължение представлява съществен елемент от техния принос към постигането на основните и стратегическите цели на НХМР, Мисията на ЕС за борба с рака и Европейския план за борба с рака.

Страните изпълняват поетите ангажименти добросъвестно, с активен стремеж за намиране на съвместни решения при възникване на затруднения или разногласия. Те се задължават да познават и спазват както собствените си приложими правни норми,

организационни правила и вътрешни процедури, така и правилата, процедурите и договореностите, приети в рамките на създаването и функционирането на НХМР.

4. Прозрачност в комуникацията

Всяка страна следва да осигурява прозрачност в своята комуникация, като аргументира и мотивира своевременно и по подходящ начин всички свои решения, действия и публични изявления, свързани с общите дейности и инициативи в рамките на НХМР, при стриктно съблюдаване на основните принципи, стратегическите цели и приоритети на НХМР.

5. Принцип на съ-участие и съвместно създаване

Страните насърчават структурираното и равнопоставено участие на всички заинтересовани страни, включително пациенти и пациентски организации, здравни специалисти, публични институции, научноизследователски и образователни организации, индустрията и гражданското общество, в процесите на планиране, разработване, прилагане и оценка на дейностите на Националния хъб на Мисията срещу рака (НХМР). Принципът на съвместно създаване цели интегриране на експертно знание, практически опит и обществена перспектива за постигане на устойчиви, приобщаващи и пациент-ориентирани решения.

6. Етична дигитална трансформация

НХМР насърчава внедряването и използването на цифрови технологии и системи с изкуствен интелект в онкологичната грижа при стриктно спазване на етичните принципи, защитата на личните данни, киберсигурността и приложимата национална и европейска регулаторна рамка. Дигиталната трансформация се осъществява при гарантиран човешки надзор, прозрачност и яснота на алгоритмичните процеси, отчетност и проследимост на решенията, както и при активна превенция на пристрастия, дискриминация и неравнопоставен достъп.

При навлизането и употребата на изкуствен интелект НХМР прилага принципите на надежден изкуствен интелект (ИИ), включително:

- законност, етичност и техническа надеждност;

- защита на основните права, достойството и автономията на пациентите;
- високо качество и управление на данните, включително тяхната точност, представителност и сигурност;
- пропорционалност и безопасност, с ясно дефинирани граници на автоматизацията;
- възможност за човешка намеса, корекция и обжалване на автоматизирани решения.

Основният фокус остава осигуряването на безопасна, справедлива и пациент-ориентирана онкологична грижа, в която технологиите и ИИ подпомагат, но не заместват, клиничната експертиза и отговорността на здравните специалисти.

7. Защита на данни и поверителна информация

Страните по настоящото сътрудничество се задължават да спазват всички приложими актове на националното и европейското право, гарантиращи защитата на основните права и свободи на физическите лица, и по-специално правото на защита на личния живот и на личните данни. В този контекст страните осигуряват пълно съответствие с Регламент (ЕС) 2016/679 (Общ регламент относно защитата на данните – GDPR), както и с приложимото национално законодателство и подзаконовни актове, уреждащи обработването на лични данни.

8. Конфликт на интереси и политическа неутралност

Страните се задължават да избягват всякакви ситуации на реален, потенциален или привиден конфликт на интереси, включително такива, които биха могли да породят съмнения в безпристрастност, обективност или независимост, особено при участие в процеси на вземане на решения. При възникване на реален или привиден конфликт на интереси засегнатата страна е длъжна незабавно да уведоми Ръководния комитет и да съдейства за неговото своевременно и прозрачно разрешаване.

Всяка страна декларира и гарантира, че към момента на присъединяване към сътрудничеството в рамките на Националния хъб на Мисията срещу рака (НХМР) не се намира в договорни, финансови или други отношения, които са в противоречие с поетите ангажименти, както и с основните и стратегическите цели на НХМР. Страните се задължават да не поемат в бъдеще подобни задължения и да не влизат в споразумения, които биха довели до конфликт на интереси.

Страните нямат право да участват в конкретни дейности, инициативи или проекти в рамките на НХМР, когато е налице или възникне конфликт на интереси. При наличие на съмнение за такъв конфликт съответната страна е длъжна да декларира обстоятелствата и, при необходимост, да се оттегли от съответното участие, без това да води до неблагоприятни последици за останалите дейности на сътрудничеството.

Страните по настоящото сътрудничество се ангажират да спазват принципа на политическа неутралност в рамките на дейностите на НХМР и да не използват участието си за осъществяване на партийно-политическа дейност или за неправомерно влияние в полза на конкретни политически, икономически или бизнес интереси.

Настоящата разпоредба не ограничава законово установените функции и правомощия на държавните и местните органи, включително общините, при изпълнение на техните публични политики и задължения.

Никоя страна няма право да използва своето участие, роля или позиция в НХМР за лична, институционална или частна облага, както и за оказване на неправомерно влияние в противоречие с обществените цели и ценностите на НХМР.

II. ПРАВИЛА ЗА ЕТИЧНО ПОВЕДЕНИЕ, ПРОИЗТИЧАЩИ ОТ ОСНОВНИТЕ ПРИНЦИПИ

Правилата за етично поведение уреждат конкретните задължения на страните при прилагане на основните принципи, въведени в настоящата етична пътна карта.

Правилата имат за цел да гарантират прозрачност, почтеност, отговорност и ефективно сътрудничество между страните, както и защита на обществения интерес.

Всички страни следва да се придържат към тези правила при изпълнение на ангажиментите си в рамките на НХМР.

1. Правила, свързани с Принципа на прозрачност

В рамките на своите компетентности и при спазване на действащото законодателство, страните осигуряват прозрачност чрез предоставяне на навременна, вярна и достатъчна информация относно дейностите и решенията, свързани със съвместните инициативи по изграждането и развитието на НХМР.

Всички документи, позиции и решения, свързани с НХМР, са публично достъпни, освен ако съдържат защитена информация.

Процесите на вземане на решения се документират по начин, позволяващ проследимост и проверка.

2. Правила, свързани с принципа на сътрудничество

Страните осъществяват активен обмен на информация, включително неконфиденциални научни данни, експертни становища и добри практики, като насърчават междусекторния, интердисциплинарния и трансграничния диалог.

Планирането и изпълнението на съвместни дейности се осъществяват при зачитане на правомощията, отговорностите и капацитета на всяка от страните. Страните се въздържат от действия, които биха възпрепятствали или накърнили реализирането на съвместните инициативи.

3. Правила, свързани с приобщаващото участие на гражданите.

Пациентските организации и представителите на гражданското общество участват равнопоставено в консултативните процеси и в изпълнението на целите на Националния хъб на Мисията срещу рака (НХМР). Страните създават и поддържат механизми за прозрачна, достъпна и ефективна двупосочна комуникация, осигуряваща систематична обратна връзка от гражданите и реалното ѝ отчитане в процесите на вземане на решения.

4. Правила, свързани с доверие, почтеност и уважение

Страните действат на основата на взаимно уважение, професионална почтеност и конструктивен диалог. Недопустими са всякакви форми на дискриминация, натиск, манипулация, злоупотреба с влияние или обидно поведение. Всички дейности се изпълняват добросъвестно, в обществен интерес и в съответствие с ценностите и целите на НХМР.

5. Правила относно отчетността

Страните изготвят периодични отчети за изпълнението на поетите ангажименти, съотнесени към целите и дейностите на НХМР. Отчетите включват информация за постигнатите резултати, идентифицираните предизвикателства и предприетите мерки за съвместно взаимодействие. Отчетността е задължителен инструмент за гарантиране на прозрачност, доверие и ефективно партньорство в рамките на НХМР.

III. ГАРАНЦИИ ЗА СПАЗВАНЕТО НА ВЪВЕДЕНИТЕ С ТОЗИ КОДЕКС ПРИНЦИПИ И ЕТИЧНИ ПРАВИЛА ЗА ПОВЕДЕНИЕ.

Основният гарант за съблюдаването и прилагането на настоящия етичен кодекс са самите страни по сътрудничеството, чрез тяхната информирана убеденост, споделена отговорност и доброволно поето задължение за спазване на етичните принципи и правила за поведение.

Ръководният комитет осъществява стратегически и процедурен надзор върху прилагането на Етичната пътна карта и, при необходимост, предприема действия по нейното преразглеждане, актуализиране и усъвършенстване, с цел гарантиране на нейната приложимост, ефективност и съответствие с действащата нормативна и етична рамка.

Етичната карта към Меморандумът за сътрудничество се състави и подписа в еднообразни екземпляра за всяка една от страните.

.....

Съвместна онкологична национална мрежа

.....

Наименование, подпис и печат на всяка една организация, институция или административна структура на управление.